

SPOLJNA TRGOVINA / EXTERNAL TRADE

Metodološka objašnjenja / *Methodological notes*

Izvoz i uvoz po zemljama, u hilj. EUR / *Exports and imports by countries, in thous. EUR*

Uvoz, top 10 zemalja, u hilj. EUR / *Import, top 10 countries, in thous. EUR*

Izvoz, top 10 zemalja, u hilj. EUR / *Export, top 10 countries, in thous. EUR*

Izvoz i uvoz robe, hilj. EUR / *Exports and imports of goods, in thous. EUR*

SPOLJNA TRGOVINA

Izvori i metodi prikupljanja podataka

Izvor podataka za statistiku spoljne trgovine je Jedinstvena Carinska Isprava o izvozu i uvozu robe, koju prilikom carinjenja robe, u ime preduzeća, podnose carinarnicama špeditorska preduzeća koja imaju dispoziciju carinskog obveznika.

Obuhvat

Pri izvozu obuhvata se sva roba koja potiče iz domaće odnosno proizvodnje iz unutrašnjeg robnog prometa uključujući i tzv. nacionalizovanu robu (roba koja je bila uvezena i ocarinjena, pa se u nepromijenjenom ili dorađenom stanju izvozi kao roba porijekla iz Crne Gore na strano tržište).

Uvoz obuhvata svu robu uvezenu iz inostranstva koja je ocarinjena i puštena u unutrašnji promet u cilju reprodukcije, investicija ili široke potrošnje. Uključene su i isporuke raznih dobrotvornih organizacija i privatne poklon pošiljke.

Od januara 2008. godine MONSTAT je u skladu sa preporukama UN-a i EUROSTAT-a primijenio opšti i specijalni trgovinski sistem.

MONSTAT je do sada koristio ublaženu definiciju specijalnog sistema trgovine. Svjesni ograničenja ublažene definicije specijalnog sistema trgovine, u rezultate spolnotrgovinske razmjene uključen je i ponovni izvoz robe iz carinskih skladišta i slobodnih carinskih zona koji se registruje po opštem sistemu trgovine.

Opšti sistem trgovine koristi se u slučajevima kada se statistička teritorija zemlje poklapa s njenom ekonomskom teritorijom. Prema tome, opšti sistem trgovine predstavlja širi koncept i kod uvoza obuhvata svu robu koja ulazi na ekonomsku teritoriju zemlje koja prikuplja podatke, sa izuzetkom robe koja je u tranzitu, a kad izvoza obuhvata svu robu koja napušta ekonomsku teritoriju zemlje koja prikuplja podatke, sa izuzetkom robe koja je u tranzitu.

Sistem specijalne trgovine predstavlja uži koncept i koristi se u slučajevima kada se statistička teritorija zemlje poklapa samo sa određenim dijelom njene ekonomske teritorije. Stroga definicija specijalnog sistema trgovine koristi se kada statistička teritorija obuhvata samo slobodno cirkulirajuće područje u okviru koga roba može biti raspoloživa bez carinskih ograničenja, to znači da je ona prošla carinski postupak i da se koristi za domaću upotrebu u cilju reprodukcije, široke potrošnje i investicije.

Izvoz obuhvata svu robu koja napušta slobodno cirkulirajuće područje zemlje koja prikuplja podatke.

Definicije

Vrijednost robe u spoljoj trgovini iskazana je na osnovu cijena koje su postigla preduzeća prilikom sklapanja ugovora. Sve vrijednosti obračunate su na bazi pariteta franko granice Crne Gore: FOB-cijene za izvoz, CIF-cijene za uvoz.

Statistička vrijednost robe koja se izvozi jeste fakturna vrijednost robe. Statistička vrijednost robe koja se uvozi jeste vrijednost koja predstavlja carinsku osnovicu. Podaci o vrijednosti su obračunati po tekućim kursevima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice. Po tekućim kursevima koji se primjenjuju za utvrđivanje carinske osnovice takođe je izvršen obračun troškova transporta, osiguranja, pretovara i sl., koji se plaćaju u stranoj valuti. Registracija podataka spoljne trgovine po zemljama vrši se po principu zemlje namjene kod izvoza i zemlje porijekla kod uvoza. To znači da se pri izvozu registruje zemlja u kojoj se roba troši i dalje prerađuje, a pri uvozu ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom dovedena u stanje u kome se uvozi.

EXTERNAL TRADE

Sources and methods of data collection

Data source for external trade statistics is Single Administrative Document on import and export of goods, submitted, on behalf of enterprises, by shipping agents having the disposition of Custom tributary.

Coverage

Export covers all goods of domestic i.e, internal production origin, including so-called nationalized merchandise, (imported goods cleared through the customs, and unchanged exported as goods of Montenegro origin).

Import covers all merchandise imported, cleared through the customs, and put on domestic market for reproduction, investment or consumption purposes. Deliveries of various charity organizations and private gifts are also included.

Due to the recommendations of UN and EUROSTAT, MONSTAT has since January 2008 applied the general and special trade systems.

So far MONSTAT was using the reduced definition of the special trade system. Being aware of the limitations of the reduced definition of special trade system, the results of external trade include the re-export of goods from customs warehouses and free customs zones which is registered according to general trade system.

General trade system is used in cases when the statistical territory matches with its economic territory. Accordingly, the general trade system presents the wider concept and in import it includes all goods coming in the economic territory of the country which collects data, with the exception of goods in transit; and in export it includes all goods leaving the economic territory of the country which collects data, with the exception of goods in transit.

Special trade system presents the narrow concept and is used in cases when the statistical territory of the country matches only with the certain part of its economic territory. The strict definition of the special trade system is used when the statistical territory includes only the free circulating area in which the goods can be available without the customs limitations, which means that it went through the customs procedure and that it is used for domestic use for the purpose of reproduction, wider consumption and investments.

The export includes all goods which leaves the free circulating area of the country which collects the data.

Definitions

Value of goods in external trade statistics is shown on the basis of prices fixed by organizations and enterprises by contractual stipulation. All values have been calculated on the basis of parity free on Montenegrin border, i.e. F.O.B. export prices and C.I.F. import prices.

Statistical value of goods being exported is the invoice value of goods. Statistical value of goods being imported is the value representing customs base. Data on values are calculated on the basis of exchange rates applied for establishing customs base. Costs of transport, insurance and reloading, etc, paid in foreign currency are calculated at current exchange rates applied for establishing customs base. Registration of external trade data by country is carried out according to principle of destination country for the export and origin country for the import. It means that, in case of export, the country in which goods are consumed or further processed is registered, and in case of import – the country where the goods have been produced in the condition in which they have been imported.

UVOZ, TOP 10 ZEMALJA, U HILJ. EUR / IMPORT, TOP 10 COUNTRIES, IN THOUS. EUR

		01-06. 2022		01-06. 2023	
Zemlja / Country	u hilj. Eur / in thous. EUR	u % / in %	Zemlja/ Country	u hilj. Eur/ in thous. EUR	u % / in %
Ukupno / Total	1 611 766,6	100,0	Ukupno / Total	1 809 731,3	100,0
Srbija / Serbia	268 236,0	16,6	Srbija / Serbia	313 177,5	17,3
Kina / China	145 862,9	9,0	Kina / China	205 898,4	11,4
Grčka / Greece	135 091,9	8,4	Njemačka / Germany	168 139,1	9,3
Njemačka / Germany	119 171,4	7,4	Italija / Italy	117 208,1	6,5
Turska / Turkey	98 831,0	6,1	Grčka / Greece	111 185,7	6,1
Italija / Italy	93 862,6	5,8	Turska / Turkey	101 070,6	5,6
Hrvatska / Croatia	87 588,4	5,4	Hrvatska / Croatia	100 722,4	5,6
Bosna i Hercegovina / Bosnia and Herzegovina	78 823,1	4,9	Bosna i Hercegovina / Bosnia and Herzegovina	86 239,0	4,8
Švajcarska / Switzerland	54 928,0	3,4	Francuska / France	43 165,5	2,4
Venecuela / Venezuela	37 023,4	2,3	Poljska / Poland	37 980,4	2,1
Ostale zemlje / Other countries	492 348,0	30,5	Ostale zemlje / Other countries	524 944,5	29,0

IZVOZ, TOP 10 ZEMALJA, U HILJ EUR / EXPORT, TOP 10 COUNTRIES, IN THOUS. EUR

		01-06. 2022		01-06. 2023	
Zemlja/ Country	u hilj. Eur/ in thous. EUR	u % / in %	Zemlja/ Country	u hilj. Eur/ in thous. EUR	u % /in %
Ukupno/ Total	382 712,1	100,0	Ukupno / Total	370 700,3	100,0
Švajcarska / Switzerland	89 985,3	23,5	Srbija / Serbia	95 671,1	25,8
Srbija / Serbia	65 901,9	17,2	Bosna i Hercegovina / Bosnia and Herzegovina	50 191,7	13,5
Bosna i Hercegovina / Bosnia and Herzegovina	53 963,3	14,1	Slovenija / Slovenia	50 104,7	13,5
Slovenija / Slovenia	23 888,8	6,2	Češka Republika / Czech Republic	27 189,9	7,3
Luksemburg / Luxembourg	21 078,4	5,5	Hongkong / Hong Kong	19 340,2	5,2
Češka Republika / Czech Republic	14 022,0	3,7	Švajcarska / Switzerland	15 931,3	4,3
Albanija / Albania	11 405,6	3,0	Luksemburg / Luxembourg	14 472,2	3,9
Kina / China	11 082,1	2,9	Italija / Italy	11 800,1	3,2
Turska / Turkey	10 717,5	2,8	Albanija / Albania	9 577,9	2,6
Njemačka / Germany	10 648,4	2,8	Kosovo / Kosovo	8 876,0	2,4
Ostale zemlje / Other countries	70 018,8	18,3	Ostale zemlje / Other countries	67 545,2	18,2

